

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.03.2017, sp. zn. 22 Cdo 308/2017, ECLI:CZ:NS:2017:22.CDO.308.2017.1

Číslo: 100/2018

Právní věta: Osoba, které byl stanoven dobývací prostor (§ 27 odst. 1 horního zákona), nemůže těžit nerosty na cizím pozemku, jestliže jí nespovídá i soukromoprávní titul, umožňující užívání tohoto pozemku k hornické činnosti.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.03.2017

Spisová značka: 22 Cdo 308/2017

Číslo rozhodnutí: 100

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Vlastnictví

Předpisy: § 1042 o. z.
§ 20 odst. 1 předpisu č. 44/1988Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. 56 Co 292/2014, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se negatorní žalobou domáhala ochrany vlastnického práva k pozemku parc. č. 871//2 v k. ú P. nad O. Žalovaná si činí právo na těžbu písku na tomto pozemku, a opírá je o smluvně nabyté veřejné právo k dobývacímu prostoru. Žalobkyně popírá jak veřejné právo žalovaného k dobývacímu prostoru, tak i jeho soukromoprávní oprávnění těžit nevyhrazený nerost.

2. Okresní soud v Ostravě rozsudkem ze dne 4. 3. 2014, č. j. 58 C 5/2012-228, žalovanému uložil, aby se zdržel zásahů do vlastnického práva žalobkyně k pozemku parc. č. 2816/1, v katastrálním území P. nad O., spočívajících v ukládání, skladování či jiném nakládání s odpady či jinými obdobnými věcmi a v provozování jakékoliv hornické či jí (charakterem či rozsahem) obdobné činnosti na tomto pozemku, který je ve vlastnictví žalobkyně. Rozhodl také o nákladech řízení.

3. K odvolání žalovaného Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 7. 10. 2014, č. j. 56 Co 292/2014-279, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

4. Soudy vycházely z těchto skutečností: Žalobkyně nabyla smlouvou z 15. 11. 2011 vlastnictví k předmětnému pozemku od J. S.; ten však již dříve přenechal nájemní smlouvou ze dne 26. 8. 2004 pozemek parc. 871/2 do nájmu společnosti BUDOUCNOST INVEST, s. r. o. za účelem těžby písku. Tato společnost pak uzavřela 1. 8. 2011 smlouvu o podnájmu pozemku se žalovanou. J. S. nájem pozemku společnosti BUDOUCNOST INVEST, s. r. o. podle tvrzení žalobkyně písemně vypověděl 16. 9. 2011; výpověď byla nájemci doručena 19. 9. 2011.

5. Rozhodnutím Ministerstva hutního průmyslu a rudných dolů ze dne 24. 5. 1963 byl stanoven dobývací prostor „P. nad O.“ podle § 21 odst. 2 zákona č. 41/1957 Sb., pro Vítkovické železářny Klementa Gottwalda n. p. Oprávnění k dobývacímu prostoru přešla později na Ing. J. L., který podnikal pod obchodním jménem Ing. J. L. - LOKO atelier; v roce 1999 však Ing. L. zemřel. Dne 8. 12. 2003 uzavřeli (podle odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu) „Ing. J. L.-L. atelier, zastoupený zákonnými dědici“ s žalovanou společností smlouvou o převodu práva povinností těžby písku ve sporném dobývacím prostoru; převod dobývacího prostoru vzal Obvodní báňský úřad v Ostravě na vědomí.

6. Odvolací soud konstatoval zjištění soudu prvního stupně, že v roce 2011 byla zásoba suroviny na pozemku převedena do kategorie štěrkopísku, není tedy vyhrazeným nerostem a patří vlastníkovi pozemku; toto zjištění odvolací soud nijak nekomentoval (viz str. 5-6 rozsudku), dále však uvedl, že na pozemku je ložisko vyhrazeného nerostu (str. 10 rozsudku dole).

7. Právní posouzení věci odvolacím soudem: Odvolací soud uvedl, že žalované společnosti právo k dobývacímu prostoru neschválí, nemohlo na ni být platně převedeno. Ing. J. L., podnikající jako fyzická osoba, nemohl nabýt převodem právo k dobývacímu převodu, neboť takové právo mohla nabýt jen organizace uvedená v §5a zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, tedy taková, která „v rámci podnikatelské činnosti při splnění podmínek stanovených právními předpisy vykonává zde uvedenou hornickou činnost“; takové oprávnění Ing. J. L. - L. Atelier nikdy neměl. Protože horní zákon neumožňuje přechod práva k dobývacímu prostoru na dědice, nemohli ani dědicové Ing. L. převést tato práva, která nenabyli, na žalovanou podle § 27 odst. 7 horního zákona. Žalované tedy právo k dobývacímu prostoru neschválí.

8. Odvolací soud se pak zabýval otázkou, zda žalované svědčí soukromoprávní titul k užívání pozemku žalobkyně k těžbě. Konstatoval tvrzení žalobkyně (str. 4), že již jeho právní předchůdce nájem pozemku společnosti BUDOUCNOST INVEST s. r. o., od které žalovaná odvozuje právo k těžbě, vypověděl, a tím zanikl i podnájem žalovaného; při reprodukci závěrů soudu prvního stupně uvedl jeho zjištění, že „mezi stranami neexistuje žádný obligační vztah“ (str. 6 rozsudku nahoře); nicméně se výpovědí dále nezabýval, a neplatnost nájemní a podnájemní smlouvy opřel o závěr: „Předmět pronájmu tak, jak byl mezi těmito stranami ve smlouvě dohodnut, bylo užívání pozemku pro těžbu písku, závoz vytěženého prostoru a následná rekultivace a činnosti s tím spojené, tedy činnost, ke které jak společnost BUDOUCNOST INVEST s. r. o., tak společnost žalovaného neměla žádné oprávnění, jednalo se tedy o činnost nedovolenou, v rozporu se zákonem. Na takovou smlouvu nemůže být pohlíženo jako na smlouvu platně sjednanou. Předmětem smlouvy nemůže být užívání pozemku k činnosti nedovolené, bez potřebného oprávnění podle příslušných ustanovení horního zákona“.

9. Odvolací soud uzavřel: „Žalobkyně je vlastníkem pozemku, na němž podle předcházejících rozhodnutí příslušných orgánů je umístěno ložisko vyhrazeného nerostu, u něhož bylo rozhodnuto o dobývacím prostoru, o povolení hornické činnosti jinému subjektu a byly schváleny plány otvírky, přípravy a dobývání nerostu. Jako taková bude omezena ve svém vlastnickém právu do doby, než rozhodnutím příslušných správních orgánů dojde ke zrušení dobývacího prostoru na jejím pozemku. Omezena však může být na základě zákona a rozhodnutí příslušných úřadů pouze subjektem, v jehož prospěch tak bylo rozhodnuto, ne za situace, kdy těžební organizace nemůže prokázat své oprávnění k

dobývacímu prostoru a hornické činnosti. Subjekt bez potřebného oprávnění k dobývacímu prostoru, k provádění hornické činnosti a jiné sanační a rekultivační činnosti nemůže po vlastníku pozemku nacházejícího se v dobývacím prostoru požadovat, aby strpěl zásah do vlastnického práva“.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

10. Proti rozsudku odvolacího podává žalovaná dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 občanského soudního řádu („o. s. ř.“) a uplatňuje dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř. Přípustnost dovolání spatřuje v tom, že soudy dosud neřešily otázku dělení oprávnění k hornické činnosti, ani závaznost správního rozhodnutí pro rozhodování soudu.

11. Žalovaná namítá, že účastníci považovali za nesporné, že žalovaná je organizací oprávněnou k dobývání v dobývacím prostoru P. nad O. Ke stejnému závěru dospěl i soud prvního stupně. Odvolací soud při jednání dne 24. 9. 2014 účastníkům nesdělil, že tuto skutečnost považuje za spornou a že by měly být navrženy důkazy, které dosud nebyly provedeny. Dne 7. 1. 2014, kdy mělo dojít toliko k vyhlášení rozsudku, pak dokazování doplnil výpisem z obchodního rejstříku dovolatele a Ing. J. L. - L. Atelier, aniž sdělil účastníkům důvod. Tato organizace získala oprávnění k hornické činnosti podle rozhodnutí Státní báňské správy, Obvodní báňský úřad Ostrava. Toto rozhodnutí pak bylo nahrazeno rozhodnutím z 20. 12. 1993 Ing. J. L. - L. Atelier byl do obchodního rejstříku zapsán 24. 1. 1991. Podle tehdy platného obchodního zákoníku má zápis dalšího podnikání jen deklaratorní charakter. Oprávnění k hornické činnosti měl Ing. J. L. - L. Atelier od 16. 11. 1992. Listiny předkládá.

12. Ing. J. L. 25. 2. 1999 zemřel. Dědicové vstupují do práv a povinností zemřelého, jestliže to není zákonem vyloučeno. Právo těžby v dobývacím prostoru je právem majetkovým (viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 2050/2011](#)), a může tak být předmětem dědictví. S dědičkami tohoto práva jednal soud prvního stupně v jiném řízení sp. zn. 60 C 51/2003, kde dospěl k závěru opačnému než nyní odvolací soud.

13. Po smrti Ing. J. L. Obvodní báňský úřad vydal 7. 5. 1999 rozhodnutí o oprávnění hornické činnosti pro L. ATELIER na dobu neurčitou. Pro báňský úřad tak šlo o organizaci ve smyslu § 5a zákona č. 44/1988 Sb. Dne 11. 11. 2003 báňský úřad udělil předchozí souhlas k převodu dobývacího prostoru z L. ATELIER na žalovaného. Dne 18. 4. 2005 potvrdil zaevidování převodu dobývacího prostoru (tyto důkazy provedl soud prvního stupně). Podle žalované jsou rozhodnutí báňského úřadu veřejnými listinami ve smyslu § 134 o. s. ř., kterými je soud vázán. Žalovaná byl také po celou dobu od rozhodnutí správního úřadu v dobré víře, že je nositelem práv a povinností k dobývacímu prostoru. Za této situace lze dovodit i nabytí „vlastnického práva k právu těžby“ v předmětném dobývacím prostoru vydržením.

14. V doplnění dovolání ze dne 19. 3. 2015 pak tvrdí, že rozhodnutí odvolacího soudu je překvapivé. Žalobkyně namítala jen nedostatek soukromoprávního titulu k dobývacímu prostoru a soud prvního stupně jí přisvědčil. Dále dovodil převahu vlastnického práva nad veřejnoprávním omezením vlastnického práva. Odvolací soud se překvapivě zabýval nedostatky jednotlivých veřejnoprávních titulů. Jeho rozhodnutí je překvapivé (odkaz na rozsudek Nejvyššího soudu z 18. 3. 2010, sp. zn. [32 Cdo 1019/2009](#)). Tím porušil zásadu dvouinstančnosti soudního řízení (obsahově v původním dovolání).

15. Odvolací soud pominul, že zákon č. 44/1988 Sb, ani zákon č. 61/1988 Sb. nevyžadovaly zápis oprávnění k hornické činnosti do tohoto rejstříku. Kromě toho podle § 24 odst. 6 tohoto zákona ve znění účinném do 21. 6. 1993 mohla organizace požádat o oprávnění do tří let od převodu dobývacího prostoru.

16. Povinnost uložená žalované rozsudky soudů obou stupňů je v rozporu s § 155 o. s. ř. Žalovaná má stanovené povinnosti v rámci sanace a rekultivace pozemku podle § 31 zákona č. 44/1988 Sb. Vlastník pozemku je omezen již tím, že je na něm ložisko nerostů, které je vlastnictvím státu. Vlastník pozemku tak nemůže bránit hornické činnosti. Příslušné orgány také žalovaného stále kontrolují.

17. Žalovaná navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

18. Žalobkyně ve vyjádření uvedla, že podnájem pozemku žalovanému zanikl a žalovaná přesto 14. 4. 2011 zahájila přípravné práce k hornické a rekultivační činnosti, a prováděla pak hornickou činnost. Pro případ, že by dovolací soud považoval nájemní smlouvu za platnou, žalobkyně odkazuje na svoje dřívější vyjádření, že žalované nespovídá soukromoprávní a veřejnoprávní titul. Samotné stanovení dobývacího prostoru není titulem k užívání pozemku, ale je ještě potřeba povolení k hornické činnosti. Realizovat hornickou činnost bez souhlasu vlastníka pozemku není možné, neboť bez vyřešení střetu zájmů nemůže báňský úřad hornickou činnost povolit. Podle žalobkyně si tak hornická organizace musí obstarat soukromoprávní titul, a to pro celou dobu její činnosti v dobývacím prostoru. Ústavní soud v nálezu ze dne 7. 8. 2012, sp. zn. [II. ÚS 76/12](#), uvedl, že střet práva vlastníka, který hodlá svobodně naložit se svým pozemkem, na němž se nachází ložisko nevyhrazeného nerostu, jenž je podle § 7 zákona č. 77/1988 Sb. součástí pozemku s „právem“ na provedení rekultivačních prací odvozovaných z povinností právního předchůdce rekultivovat pozemek, je třeba řešit s přihlédnutím ke všem atributům věci, a nelze pominout ani smysl a význam předchozích správních rozhodnutí, a zejména poměřovat jejich závaznost pro případ rozporu s ústavně chráněným vlastnickým právem. Rekultivaci pozemku lze totiž chápat jako povinnost k odstranění či napravení způsobené škody, nikoli jako právo nakládat s cizím pozemkem bez souhlasu vlastníka. Také vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpadky, stanoví, že v žádosti o udělení souhlasu k provozování odpadu je třeba doložit právní vztah žadatele k předmětné nemovitosti. Žalobkyně navrhl, aby dovolací soud dovolání zamítl.

III.

Přípustnost dovolání

19. Nejvyšší soud usnesením ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. [22 Cdo 1172/2015](#), dovolání žalovaného odmítl pro nepřipustnost. Ústavní soud nálezem ze dne 19. 7. 2016, sp. zn. [I. ÚS 2804/15](#), usnesení dovolacího soudu zrušil.

20. Nejvyšší soud jako dovolací soud věc znovu projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), neboť řízení v projednávané věci bylo zahájeno před 1. 1. 2014 (srovnej článek II bod 2. zákona č. 293/2013 Sb.). Dovolání je přípustné (viz nálezy Ústavního soudu – dovolací soud též ještě neřešil otázku výkonu hornické činnosti na cizím pozemku bez soukromoprávního oprávnění) a je i částečně důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

21. K soukromoprávnímu oprávnění užívat cizí pozemek pro těžbu nerostů:

„Dobývací prostor a jeho změny stanoví obvodní báňský úřad v součinnosti s dotčenými orgány“ (§ 27 odst. 1 horního zákona).

„Subjektu, kterému byl stanoven dobývací prostor, který se nachází na pozemku ve vlastnictví státu, vzniká právo, aby s ním správní úřad, právnická osoba nebo její organizační složka, která s takovým

pozemkem hospodaří nebo jej má ve správě, uzavřela dohodu o pronájmu pozemku na dobu předpokládaného dobývání ložiska nebo kupní smlouvu o prodeji pozemku. Žádost obsahující specifikaci pozemku údajů podle katastru nemovitostí adresovaná správnímu úřadu, právnické osobě nebo její organizační složce, která s pozemkem hospodaří nebo jej spravuje, a doložená potvrzením Českého báňského úřadu, že žadateli byl stanoven dobývací prostor, musí být podána nejpozději do 60 dnů od účinnosti rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru. Český báňský úřad potvrzení nevydá k pozemku v dobývacím prostoru, kde proběhne pouze hlubinná těžba, jestliže požadovaný pozemek nemůže být hornickou činností ohrožen. Dále musí být žádost doložena souhlasným stanoviskem obce, na jejímž katastrálním území se pozemek nachází“ (§ 20 odst. 1 horního zákona).

22. Z uvedeného ustanovení vyplývá, že i v případě, že oprávněnému byl stanoven dobývací prostor na pozemku ve vlastnictví státu, musí být zřízen ještě soukromoprávní titul, umožňující tento pozemek užívat. Samotné stanovení dobývacího prostoru tedy oprávněnému neumožňuje užívat cizí pozemek k těžbě nerostů, ať vyhrazených či nevyhrazených; to musí ovšem tím spíše platit pro pozemek v soukromém vlastnictví. Lze též argumentovat tím, že podle úpravy platné do 14. 1. 2013 mohla „organizace“ „nabývat pro plnění úkolů stanovených tímto zákonem nemovitostí nebo práv k nemovitostem a rozhodnutím o vyvlastnění, popřípadě zřízením užívacího práva; o vyvlastňovacím řízení platí zvláštní předpisy“ (§ 31 odst. 4 písm. b/ horního zákona ve znění před novelou č. 498/2012 Sb.). I z toho je zřejmé, že bez soukromoprávního titulu nebylo možno pozemek užívat, a pokud jej „organizace“ neměla, bylo třeba jej zřídit vyvlastněním, samozřejmě za náhradu (k tomu viz zejména čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Osoba, které byl stanoven dobývací prostor (§ 27 odst. 1 horního zákona), tak nemůže těžit nerosty na cizím pozemku, jestliže jí nesvědčí i soukromoprávní titul, umožňující užívání tohoto pozemku k hornické činnosti.

23. Nicméně úvaha odvolacího soudu o tom, že nájemní, resp. podnájemní smlouva, zakládající soukromoprávní titul žalovaného k dobývání štěrkopísku, je neplatná jen pro nedostatek veřejnoprávních oprávnění, správná není. Tuto věc je třeba též poměřit s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. [22 Cdo 981/2001](#), podle kterého nelze mít za to, že by prodávající nemohl kupujícímu platně prodat věc, kterou v době uzavření kupní smlouvy zatím nevlastnil, bylo-li reálné, že se stane vlastníkem prodávaných věcí a právě z toho důvodu vázal účinnost smlouvy na odkládací podmínku, a s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2012, sp. zn. [22 Cdo 142/2012](#), podle kterého věcné břemeno spočívající v právu užívání stavby lze zřídit i v době, kdy stavba ještě nebyla kolaudována, a konečně i s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2007, sp. zn. [28 Cdo 1080/2005](#), v němž bylo judikováno, že v případě, že si účastníci sjednali, že nájemní vztah mezi nimi vznikne až po provedené kolaudaci, nevede tento postup k tomu, že by nepřímým předmětem právního vztahu byl předmět právně nedovolený s důsledky plynoucími z § 39 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb.; viz též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2015, sp. zn. [31 Cdo 945/2013](#), publikovaný pod č. 66/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Ostatně situace není nepodobná případu, kdy někdo kupuje pozemek za účelem zastavení obytnou budovou, a nemá ještě stavební povolení či jiné veřejnoprávní oprávnění ke stavbě; to nemůže být důvodem k neplatnosti kupní smlouvy. Lze tak konstatovat, že soukromoprávní smlouva, kterou se někomu sjednává možnost užívat pozemek k účelu, který vyžaduje ještě veřejnoprávní povolení, není neplatná jen proto, že nabyvatel práva ještě nemá potřebné oprávnění; to si totiž může opatřit později (a ostatně je otázka, zda by mu v řadě případů bez předchozího zajištění soukromoprávního titulu bylo vůbec uděleno). Pokud snad začne pozemek k tomuto účelu užívat bez oprávnění, může jít o veřejnoprávní delikt.

24. Uvedené platí přiměřeně i pro vymezení předmětu činnosti v obchodním rejstříku.

25. Jestliže tedy odvolací soud opřel úvahu o neplatnosti podnájemní smlouvy o nedostatek potřebného veřejnoprávního povolení k hornické činnosti či veřejného práva k dobývacímu prostoru, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). V dalším

řízení odvolací soud postaví najisto otázku, zda - jak tvrdí žalobkyně - nájemní i navazující podnájemní právo žalované ke spornému prostoru již zaniklo výpovědí; pokud v souladu se soudem prvního stupně zjistí, že tomu tak bylo, bude zkoumání platnosti smlouvy v tomto řízení nadbytečné.

26. K údajnému veřejnoprávnímu oprávnění užívat cizí pozemek pro těžbu nerostů:

27. Žalovaná opírala své právo těžit především o veřejné právo k dobývacímu prostoru; toto právo samotné jí však k těžení na cizím pozemku neopravňuje, nesvědčí-li jí soukromoprávní titul (viz výše). Proti negatorní žalobě vlastníka, který tvrdí, že žalovaná nemá soukromoprávní oprávnění k užívání jeho pozemku pro těžbu nerostů, se žalovaná nemůže bránit tím, že jí svědčí veřejné právo k dobývacímu prostoru, ev. že má právo k hornické činnosti.

28. Ostatně to, zda žalované právo k dobývacímu prostoru a k výkonu hornické činnosti náleží, je věcí práva veřejného; o stanovení, změnách a zrušení dobývacího prostoru rozhoduje příslušný úřad v řízení podle správního řádu (viz § 27 ve spojení s § 41 horního zákona) a rozhodování o tom, komu svědčí veřejnoprávní oprávnění k tomuto prostoru, není v pravomoci soudu (viz přiměřeně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. [22 Cdo 81/2015](#), a na něj navazující usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2016, sp. zn. I. ÚS 845/2016). Z rozhodnutí vydaných ohledně této otázky příslušným správním úřadem soud vychází (viz níže).

29. Lze poukázat na analogii se stavebním právem; získá-li stavebník stavební povolení ke stavbě na cizím pozemku, ke kterému nemá soukromoprávní oprávnění, neubrání se negatorní vlastnické žalobě námitkou, že mu svědčí veřejnoprávní povolení stavět.

30. Má-li žalobkyně za to, že žalovaná porušuje nejen její vlastnické právo tím, že pozemek užívá bez právního důvodu (řešení této otázky patří soudu), ale i tím, že realizuje činnost bez potřebného veřejnoprávního povolení, musí se s posledně uvedenou otázkou obrátit na příslušný správní úřad.

31. K převodu práv k dobývacímu prostoru dědění: Ústavní soud, jehož rozhodnutí je pro dovolací soud závazné, uvedl: „Nejvyšší soud se tak podaným dovoláním stěžovatelky bude muset zabývat znovu a ve svém rozhodnutí se zaměřit na v něm předestřené právní otázky, na nichž spočívá rozhodnutí odvolacího soudu a které podle stěžovatelky dosud nebyly v judikatuře Nejvyššího soudu řešeny, a to otázky vztahující se k existenci oprávnění k hornické činnosti a přechodu tohoto práva na dědice a dále k závaznosti rozhodnutí správního orgánu při rozhodování soudu v civilním řízení, zde tedy především aktů báňského úřadu k převodu dobývacího prostoru na stěžovatelku“. Dovolací soud se proto uvedenou otázkou zabýval; vyšel z toho, že oprávnění k hornické činnosti, poskytované na základě horního zákona, je oprávněním veřejnoprávním; spory o jeho existenci nejsou spory vyplývající z poměrů soukromého práva (§ 7 odst. 1 o. s. ř.), ani je zákon nesvěřuje k projednání v občanském soudním řízení (§ 7 odst. 3 o. s. ř.); ostatně ani posouzení této otázky jako předběžné (§ 135 odst. 2 o. s. ř.) nepřichází do úvahy, neboť to, zda žalovanému oprávnění k hornické činnosti svědčí či nikoliv, není z hlediska soukromého práva rozhodující (viz též § 1 odst. 1 o. z. o uplatňování soukromého a veřejného práva). Tak např. pokud by žalované svědčil soukromoprávní titul k užívání pozemku k těžbě, měla by právo konat přípravné práce k zahájení dobývání nerostu, a tak pozemek užívat; to, zda by na něm již mohla těžit nerosty z hlediska veřejného práva, by byl již problém veřejnoprávní, o kterém by musel rozhodnout správní orgán.

32. Jen na okraj dovolací soud v souvislosti s otázkou dědění práva k dobývacímu prostoru připomíná judikaturu přiměřeně (s přihlédnutím ke změně terminologie v novém občanském zákoníku) použitelnou i nyní, podle které předmětem dědictví může být i podnik (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2001, sp. zn. [21 Cdo 486/2000](#), publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 34/2002). Protože podnik zahrnuje i práva, která patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit, přecházejí i tato práva (jako součást

podniku - hromadné věci na jeho dědice).

33. K vázanosti soudu rozhodnutím správního orgánu: Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 26. 11. 1997, sp. zn. [2 Cdon 1393/97](#), uveřejněném pod č. 9/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, přijal právní závěr, že mimo rámec správního soudnictví není soud oprávněn zkoumat ani věcnou správnost správního aktu; může jej přezkoumat jen se zřetelem k tomu, zda jde o akt nicotný (nulitní). Nejde-li tedy o nicotný správní akt (paakt), platí i v případě věcné vadnosti či nezákonnosti rozhodnutí správního orgánu, že pokud jím bylo rozhodnuto o otázce, jež má povahu otázky předběžné pro rozhodnutí soudu, soud z něj vychází (§ 135 odst. 2 věta druhá o. s. ř. - usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2005, sp. zn. [26 Cdo 2085/2004](#)).

34. Z toho vyplývá, že odvolací soud, bude-li považovat tyto otázky pro věc za významné a nedojde-li k závěru, že šlo o paakty, vyjde z toho, že bylo vydáno oprávnění k dobývací činnosti, že byl vydán předběžný souhlas k převodu dobývacího prostoru a potvrzení o zaevidování tohoto převodu.

35. K námitce, že žalovaná je povinna provést rekultivaci pozemku ve vlastnictví žalobkyně: Tuto otázku řešil již Ústavní soud, který v nálezu ze dne 7. 8. 2012, sp. zn. [II. ÚS 76/12](#), uvedl: „Střet práva vlastníka, který hodlá svobodně naložit se svým pozemkem, na němž se nachází ložisko nevyhrazeného nerostu, jenž je dle § 7 horního zákona součástí pozemku, a tvrzeným „právem“ na provedení rekultivačních prací odvozovaným z povinnosti právního předchůdce rekultivovat jím vytěžený prostor, je třeba řešit s přihlédnutím ke všem atributům věci, přičemž nelze ani pominout smysl a význam předchozích správních rozhodnutí a zejména poměřovat jejich závaznost pro případ rozporu s ústavně chráněným vlastnickým právem. Rekultivaci pozemku je totiž nutno chápat jako povinnost k odstranění či napravení způsobené škody, nikoliv jako právo nakládat s cizím pozemkem bez souhlasu vlastníka“. Žalovaná tak bez souhlasu žalobkyně nemůže rekultivovat pozemek v jejím vlastnictví.

36. K námitce, že rozhodnutí odvolacího soudu bylo pro žalovanou překvapivé: Odvolací soud postupoval při rozhodování o věci v rozporu s konstantní judikaturou dovolacího soudu (srov. rozsudek ze dne 14. 12. 2010, sp. zn. [22 Cdo 373/2009](#)). Tak například již v rozsudku ze dne 30. 1. 2007, sp. zn. [28 Cdo 3256/2006](#), publikovaném na stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz konstatoval, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, jestliže odvolací soud vydal tzv. překvapivé rozhodnutí. Překvapivým je takové rozhodnutí, které nebylo možno na základě zjištěného skutkového stavu věci, postupu odvolacího soudu a dosud přednesených tvrzení účastníků řízení předvídat. Tak je tomu tehdy, kdy odvolací soud (oproti soudu prvního stupně) posuzoval skutečnost, kterou žádný z účastníků řízení nikdy netvrdil či nepopíral, popř. která nebyla předmětem posuzování soudu prvního stupně (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. [28 Cdo 2838/2005](#), publikovaný v Souboru rozhodnutí pod č. C 4310). Předvídatelnost rozhodnutí odvolacího soudu lze docílit i tím, že odvolací soud seznámí účastníky se svým odlišným právním názorem a dá jim možnost se k tomu názoru vyjádřit. Účastník tak ví, že odvolací soud na věc nahlíží jinak, a může tomu přizpůsobit své právní a skutkové námítky (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. [32 Cdo 1019/2009](#), dostupný na www.nsoud.cz; viz též nálezy Ústavního soudu sp. zn. [II. ÚS 523/02](#), I. ÚS 129/2006, sp. zn. [IV. ÚS 321/2007](#) a řadu dalších).

37. V dané věci soud prvního stupně nevyšel z toho, že by smlouvy uzavřené mezi žalovanou společností a jejími právními předchůdci o převedení dobývacího prostoru na jinou organizaci (§ 27 odst. 7 horního zákona) byly neplatné pro nedostatek oprávnění nabyvatelů, kteří nebyli osobami, které „v rámci podnikatelské činnosti při splnění podmínek stanovených právními předpisy vykonávají vyhledávání, průzkum nebo dobývání výhradních ložisek nebo jinou hornickou činnost“ (§ 5a horního zákona); ani žaloba nebyla o takové tvrzení opřena. Proto měl odvolací soud svůj právní názor účastníkům předestřít a umožnit jim k němu skutkově a právně argumentovat; pokud tak

neučinil, není jeho postup v souladu s judikaturou, a uvedená vada řízení tak vychází z nesprávného právního posouzení (byť implicitního) uvedené procesněprávní otázky. Účastnicím je třeba v dalším řízení poskytnout možnost vyjádřit se ke skutkovým a právním závěrům, ze kterých hodlá odvolací soud vyjít, včetně právního názoru dovolacího soudu.

38. Z uvedeného je zřejmé, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) a že dovolání je důvodné. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 3 o. s. ř.).